

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29.04.2010, sp. zn. 25 Cdo 1029/2008, ECLI:CZ:NS:2010:25.CDO.1029.2008.1

Číslo: 20/2011

Právní věta: Subjektivní promlčecí doba u nároku na náhradu škody způsobené trestním stíháním, které neskončilo odsuzujícím trestním rozhodnutím, počíná běžet od okamžiku, kdy obžalovanému (obviněnému) bylo oznámeno rozhodnutí, jímž byl zproštěn obžaloby, nebo jímž bylo trestní stíhání zastaveno; dozvěděl-li se však o vzniku škody později, počíná běžet subjektivní promlčecí doba okamžikem, kdy se o vzniku škody skutečně dozvěděl, a vázanost jejího počátku na doručení zrušovacího rozhodnutí (§ 32 odst. 1 věty druhé zákona č. 82/1998 Sb. ve znění pozdějších předpisů) se neuplatní.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 29.04.2010

Spisová značka: 25 Cdo 1029/2008

Číslo rozhodnutí: 20

Číslo sešitu: 2

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Odpovědnost státu za škodu, Promlčení

Předpisy: § 32 odst. 1 předpisu č. 82/1998Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

O b v o d n í s o u d pro Prahu 2 rozsudkem ze dne 13. 3. 2007 zamítl žalobu na zaplacení 128 533 Kč a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Vyšel ze zjištění, že proti žalobkyni bylo zahájeno trestní stíhání pro trestný čin křivého obvinění podle § 174 odst. 1 tr. zák. usnesením Policie ČR, Služby kriminální policie a vyšetřování Praha 3 ze dne 27. 2. 2002, které bylo ke stížnosti obviněné zrušeno usnesením Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 1 ze dne 18. 3. 2002. Nárok na náhradu škody, spočívající v ušlém zisku za rok 2002 v souvislosti s poškozením dobrého jména advokátky trestním stíháním, shledal soud promlčeným v důsledku marného uplynutí tříleté subjektivní promlčecí doby podle § 32 odst. 1, věty druhé, zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád) – dále též jen „zákon“. Dovodil, že u odpovědnosti za škodu způsobenou nezákonným rozhodnutím se počátek promlčecí doby neodvívá od okamžiku, kdy se žalobkyně dozvěděla o vzniku škody (podle jejího tvrzení zaznamenala snížený zisk z advokátní činnosti dne 25. 2. 2003 z vypracovaného daňového přiznání za rok 2002), nýbrž od doručení rozhodnutí, jímž bylo nezákonné rozhodnutí zrušeno, tj. v daném případě ode dne 25. 3. 2002. Při započtení šestiměsíční lhůty, kdy promlčecí doba neběžela, byla tedy žaloba dne 29. 12. 2005 podána opožděně.

K odvolání žalobkyně M ě s t s k ý s o u d v Praze rozsudkem ze dne 22. 11. 2007 rozsudek soudu prvního stupně potvrdil a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení. Vyšel ze skutkových zjištění soudu prvního stupně a ztotožnil se i s jeho závěrem o promlčení, k němuž doplnil, že v ustanovení § 32 odst. 1, věty první, zákona je stanoven běh promlčecí doby pouze pro nároky z odpovědnosti za škodu způsobenou nesprávným úředním postupem, zatímco právě věta druhá dopadá na nezákonná rozhodnutí, čemuž odpovídá i navazující odstavec 2 upravující objektivní promlčecí dobu.

Proti rozsudku odvolacího soudu podala žalobkyně dovolání, které odůvodňuje podle ustanovení § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř.; nesprávné právní posouzení, jemuž přisuzuje zásadní význam ve smyslu § 237 odst. 1 písm. c), odst. 3 o. s. ř., spatřuje ve výkladu ustanovení § 32 odst. 1 zákona. Poukazuje na to, že v důsledku trestního stíhání došlo k poklesu jejích příjmů z advokacie jednak proto, že pro nepříznivý psychický stav nebyla schopna vykonávat povolání v obvyklém rozsahu, jednak pro pokles počtu klientů související s poškozením dobrého jména advokátky. O vzniku škody se dozvěděla až po doručení rozhodnutí o zrušení usnesení o trestním stíhání, a právě na takové případy dopadá citované ustanovení, které jako prvotní okamžik stanoví vědomost o vzniku škody, přičemž pouze v případě, že ke zrušení nezákonného rozhodnutí dojde až poté, odkládá se počátek běhu subjektivní promlčecí doby ke dni doručení zrušovacího rozhodnutí. Žalobkyně navrhuje, aby dovolací soud rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

N e j v y š š í s o u d zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z o d ů v o d n ě n í :

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno včas, osobou oprávněnou – účastníkem řízení (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), který má právnické vzdělání (§ 241 odst. 2 písm. a/ o. s. ř.), dovolání projednal a rozhodl o něm podle dosavadních předpisů (tj. podle občanského soudního řádu ve znění účinném před 1. 7. 2009 – srov. bod 12. čl. II zákona č. 7/2009 Sb.) vzhledem k tomu, že dovoláním napadený rozsudek byl vydán dne 22. 11. 2007. Dospěl k závěru, že dovolání proti rozsudku odvolacího soudu, jímž byl rozsudek soudu prvního stupně potvrzen, je přípustné podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., a to pro posouzení otázky počátku běhu subjektivní promlčecí doby u nároku na náhradu škody způsobené nezákonným rozhodnutím, o níž se poškozený dozvěděl po doručení zrušovacího rozhodnutí. Tato otázka nebyla odvolacím soudem řešena správně, proto je dovolání důvodné.

Nesprávné právní posouzení věci, které dovolatelka uplatňuje jako důvod dovolání (§ 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř.), může spočívat v tom, že odvolací soud věc posoudil podle nesprávného právního předpisu, nebo že správně použitý právní předpis nesprávně vyložil, případně jej na zjištěný skutkový stav věci nesprávně aplikoval.

Podle § 32 odst. 1 zákona č. 82/1998 Sb. nárok na náhradu škody podle tohoto zákona se promlčí za tři roky ode dne, kdy se poškozený dozvěděl o škodě a o tom, kdo za ni odpovídá. Je-li podmínkou pro uplatnění práva na náhradu škody zrušení rozhodnutí, běží promlčecí doba ode dne doručení (oznámení) zrušovacího rozhodnutí. Podle odstavce 2 tohoto ustanovení nejpozději se nárok promlčí za deset let ode dne, kdy poškozenému bylo doručeno (oznámeno) nezákonné rozhodnutí, kterým byla způsobena škoda; to neplatí, jde-li o škodu na zdraví.

Ustanovení § 32 odst. 1, věty první, zákona má v rámci tohoto předpisu charakter obecné normy o promlčení dopadající [s výjimkou nároků na náhradu škody způsobené rozhodnutím o vazbě, trestu a ochranném opatření (§ 33), nároků na nemajetkovou újmu (§ 32 odst. 3) a regresních nároků (§ 34)] na případy odpovědnosti státu za škodu způsobenou jak nezákonným rozhodnutím, tak i nesprávným úředním postupem (viz slova „nárok na náhradu škody podle tohoto zákona“), tedy se uplatní u obou forem odpovědnosti, a tudíž i u případu odpovědnosti za škodu způsobenou trestním stíháním, které

neskončilo pravomocným odsuzujícím rozhodnutím trestního soudu. Počátek subjektivní promlčecí doby se pojmově odvozuje od okamžiku, kdy se poškozený o vzniku škody dozvěděl, tedy když zjistil skutkové okolnosti, z nichž lze dovodit vznik škody a orientačně (přibližně) i její rozsah (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 8. 2006, sp. zn. [25 Cdo 1793/2004](#), publikovaný v Souboru civilních rozhodnutí Nejvyššího soudu pod C 4482); musí přitom jít o vznik škody, tj. újmy, která vzniká v majetkové sféře poškozeného, nikoliv o již samotnou škodnou událost (nezákonné rozhodnutí či nesprávný úřední postup), která se nemusí se vznikem škody časově krýt. U škody z trestního stíhání, posuzované podle úpravy o nezákonném rozhodnutí, kde je podmínkou odpovědnosti zrušení rozhodnutí pro nezákonnost, se zároveň uplatní dikce věty druhé ustanovení § 32 odst. 1 zákona, která odsouvá počátek běhu subjektivní doby k okamžiku, kdy se poškozený dozvěděl o zrušení rozhodnutí. V případě odpovědnosti za škodu způsobenou trestním stíháním má obdobné účinky jako zrušovací rozhodnutí právě rozhodnutí, jímž bylo trestní řízení zastaveno či byl obžalovaný obžaloby zproštěn, neboť právě tímto okamžikem je splněna podmínka odpovědnosti státu za škodu (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 1. 2010, sp. zn. [25 Cdo 4705/2007](#)). Subjektivní promlčecí doba u nároku na náhradu škody způsobené trestním stíháním, které neskončilo odsuzujícím trestním rozhodnutím, tedy počíná běžet od okamžiku, kdy obžalovanému (obviněnému) bylo oznámeno rozhodnutí, jímž byl zproštěn obžaloby, nebo jímž bylo trestní stíhání zastaveno. Taková situace však nastane jen tehdy, měl-li poškozený možnost se o vzniku škody dozvědět dříve, než mu bylo doručeno zmíněné rozhodnutí coby dovršení podmínek, za nichž může nárok uplatnit.

Z uvedeného vyplývá, že věta druhá § 32 odst. 1 zákona není ustanovením speciálním ve vztahu k větě první, nýbrž je její modifikací, která se však neuplatní, jestliže se poškozený o vzniku škody dozvěděl teprve poté, co mu bylo doručeno zrušovací rozhodnutí. Pozdější vědomost poškozeného o vzniku škody může být založena na subjektivních důvodech, kdy škoda vznikla před doručením rozhodnutí, ale po určitou dobu o ní poškozený nevěděl, anebo na důvodech objektivních, kdy škoda vznikala i po doručení zrušovacího rozhodnutí, jako tomu mohlo být v posuzované věci. Právě zejména v takových případech, kdy se důsledky vydaného rozhodnutí projevily později a majetková újma vznikla nebo pokračovala i poté, co bylo toto rozhodnutí odstraněno, by bylo v rozporu jak s logikou věci, tak s ustálenou judikaturou ve srovnatelných případech obecné odpovědnosti (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 4. 2002, sp. zn. [33 Odo 477/2001](#), publikovaný v Souboru civilních rozhodnutí Nejvyššího soudu pod C 1168, podle nějž pojem události, z níž škoda vznikla, užitý v § 106 odst. 2 obč. zák., zahrnuje nejen protiprávní úkon či právně kvalifikovanou událost, které vedly ke vzniku škody, ale i vznik škody samotné), kdyby subjektivní promlčecí doba počala běžet dříve, než vůbec škoda vznikla. Ostatně dozvědět se o tom, že mu škoda vznikla, může poškozený teprve poté, co taková újma nastala. Opak nelze dovodit ani z důvodové zprávy k zákonu, jak učinil odvolací soud, neboť její znění je poměrně kusé a nezohledňuje žádnou ze shora popsaných nuancí.

Z uvedeného je zřejmé, že dovolací důvod podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. ve vztahu k otázce promlčení je naplněn; Nejvyšší soud proto rozhodnutí odvolacího soudu zrušil (§ 243b odst. 2, věta za středníkem, o. s. ř.) a vzhledem k tomu, že důvody, pro které byl tento rozsudek zrušen, platí i pro rozhodnutí soudu prvního stupně, zrušil i jeho rozsudek a věc vrátil Obvodnímu soudu pro Prahu 2 k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2, věta druhá, o. s. ř.).